

The Quiet One

Foto: Nettan Kock & Martin Eng Pålsheden

Den dokumentära kortfilmen *The Quiet One* skildrar mötet med en ny vardag – i ett annat land och på ett annat språk. Vi får följa sexåriga Maryam som för första gången ser snö och äter fiskbullar och som varken vad läraren säger eller varför hon inte får vara med och leka. Den handhållna kameran skildrar hur viktigt språket är för tillhörighet. Och hur uttrycker man sig när språket inte räcker till?

Rekommenderad för åk 2/3/4

EN FILMHANDLEDNING AV
ISABELLA KUBITSKY TORNINGER

Handling

För Maryam är allt nytt: snön, språket och människorna. Hon har just kommit från Iran tillsammans med sin mamma. Nu går hon i en introduktionsskola för nyanlända barn. Hennes klasskamrater både talar och förstår svenska bättre än vad hon gör och har redan hunnit lära känna varandra.

Rösterna som fyller klassrummet vittnar om att barnen håller på att lära sig svenska. När det är Maryams tur att berätta om sitt jullov, börjar hon snyfta. Trots att läraren lirkar och en klasskamrat försöker hjälpa till ("Också simmat? Jag simmat."), tiger Maryam och skakar på huvudet. När hemspråkläraren Sediqhe kommer till undsättning, visar det sig att Maryam inte förstår vad de andra säger. Med Sediqhes hjälp, berättar hon att hon tittat på tv och varit i leksaksaffären.

Under rasten leker Maryam för sig själv. I sin famn håller hon ett gosedjur som hon vaggar fram och tillbaka. På väg till simhallen går barnen två och två – utom

Maryam som går en bit bakom de andra. När läraren ropar att hon måste komma ifatt sina kompisar, svarar Maryam "Jag har inte kompisar!". En stund senare, slår hon till en flicka som då hotar med att skvallra för Maryams mamma. Maryam svarar att mamman varken "prata Sverige" eller "prata i Sverige".

Tillsammans med Sediqhe, lär hon sig nya ord och får veta varför man har en julgran. Hon studerar teckningar som föreställer jultomar, bockar och granar.

På rasten försöker Maryam komma underfund med varför hon blir utfrys. Trots att Maja säger åt henne att gå sin väg, följer Maryam envist efter och frågar "Varför du inte kompis jag?". Till slut springer Maja – med några flickor i sin spets – iväg och Maryam gör inte någon ansats att följa efter.

Pulka är okänd mark och i pulkabacken vacklar hon mellan att vilja och att inte våga. En flicka tröttnar och bestämmer att Maryam inte får vara med om hon ångrar sig en gång till. Amelia träder till Maryams försvar med orden "Hon sade bara två gånger. Det är inte så mycket", och hjälper henne att sätta sig tillrätta i pulkan.

Från att ha varit tillbakadragen och tystlåten, visar Maryam upp en annan sida. Hon är högljudd, springer runt och väljer bort Weronika med orden "Jag är inte kompis din". Hon fortsätter utfrysningen i klassrummet genom att räcka ut tungan, rivas och sparkas. Först när läraren konfronterar situationen, säger Maryam förlåt. Till en början värjer sig Weronika mot Maryams kramar, men snart sitter de hand i hand.

Rasten är slut och alla springer in – alla utom Maryam som lägger sig raklång på den snötäckta marken. Med ett leende på läpparna, ligger hon stilla och blundar. Hon verkar inte bry sig om sina två åskådare – som snart trött-

nar och lämnar henne. Efter en stund reser hon sig och springer in till de andra.

Språk och tillhörighet

”Prata på. Jag kan säga vad jag vill. Jag pratar grekiska med er.” När en pojke börjar tala på sitt modersmål, utbyter två flickor en tyst blick. De förstår inte vad han säger. Vi hör även några flickor tala polska med varandra. Fundera över om det finns någon skillnad i hur de använder sina modersmål. Finns det några regler när man ska tala svenska respektive sitt modersmål? Hur brukar ni eller era kompisar göra?

- Maryam börjar gråta när hon inte förstår vad de andra säger. Vad tror ni hon känner? Kan ni beskriva känslan av att inte förstå – och att bli förstådd? Om ni såg Maryam gråta, vad skulle ni säga till henne?

- Vid ett tillfälle säger Maryam att hennes mamma varken ”pratar Sverige” eller ”pratar i Sverige”. Fundera över om det är någon skillnad mellan att tala svenska, och att tala i Sverige? Hur tror ni det känns att ha en mamma som inte talar svenska eller har en stark brytning? Är det lättare för ett barn än för en vuxen att anpassa sig?

- Maryam lär sig svenska genom att bland annat att upprepa ord, titta på bilder, lära sig rimma och sjunga sånger.

Hur märks det att hon – och de andra barnen – håller på att lära sig svenska? Kan ni några andra språk? Minns ni vilka ord som ni lärde er först? Varför är det viktigt att kunna andra språk än sitt modersmål?

- Filmen illustrerar hur ensam Maryam känner sig när hon inte förstår de andra. Fundera över på vilka andra sätt vi kan uttrycka oss. Kan språk vara något mer än det vi säger och skriver? Vad är ”kroppsspråk”? Behöver barn språket på samma sätt som vuxna? Hur umgås ni med någon som ni inte förstår?

Att inte få vara med

”Vi vill inte att du går samma som vi.” Några flickor avvisar Maryams försök till kontakt. Utanför klassrummet blir hennes ensamhet påtaglig. Hennes frågor är lika enkla som insiktsfulla. Varför får hon inte vara med och leka? Är det för att hon är ny, eller för att hon inte talar deras språk?

- Maryam söker sig till Maja – och blir avvisad. Men genom att släppa Amelias hand, visar hon även att hon inte tar emot vilken vänskap som helst. Fundera över varför hon både vill och inte vill umgås med de andra. Har ni ansträngt er för att bli kompis med någon? Varför tror ni att hon släppte Amelias hand?

• Efter scenen i pulkabacken får vi en annan bild av Maryam. Hon både låter och syns mer, och fryser ut Weronika. Varför tror ni Maryam ändrar sitt beteende? Varför valde Maryam just Weronika?

• Maryams lärare hanterar barnens konflikter på vitt skilda sätt. En av dem reder ut varför Weronika är ledsen medan en annan inte gör något åt situationen. Fundera på vilket ansvar de vuxna har. Tycker ni att de ska ingripa eller förhålla sig neutrala? Vilka konsekvenser medför de två attityderna?

• Många – både barn och vuxna – väljer att dölja sitt utanförskap. Det kan bero på känslor av skam, stolthet, eller att det blir mer verkligt ”ju fler som vet”. Fundera över varför vi skäms när vi blir illa behandlade. Kan ni beskriva känslan av att vara utanför? Har ni själva varit med om något liknande eller sett någon annan som inte fått vara med? Vilken hjälp hade ni velat få?

En svajig och närgången kamera

Kameran nosar Maryam i nacken och i hämlarna. Genom att den ständigt befinner sig bakom henne, upplever vi omgivningen över hennes axel och genom hennes ögon. De täta bilderna för oss närmare barnen, och inger en känsla av att vara ”en i gänget”.

• The Quiet One berättas ur barnens perspektiv. Det märks framför allt genom att kameran befinner sig i jämnhöjd med barnen. Bildmässigt är de vuxna reducerade till ett par ben och det är bara då de böjer, eller sätter, sig ner som vi ser deras ansikten. Vilka lärare är de mest framträdande? Hur tror ni att Maryam upplever dem? Varför tror ni att regissörerna gjorde de vuxna till bakgrundsgestalter?

• När Maryam studerar olika juldekorationer, är bildens atmosfär en annan. Ljuset är mjukare och bilderna framstår som mer drömska. Hur upplever ni den scenen?

Hur tror ni att Maryam känner sig? Vilka bilder minns ni starkast? Finns det några bilder som ni inte tycker om?

Lärartips: andra klassrum på film

Dokumentärkamerans inträde i klassrummet vittnar om en nyfikenhet på och ett ifrågasättande av skolsystemet. På senare år har läraren fått lika stor plats i ”skoldokumentären” som eleverna. Följande filmer skildrar båda parter. Även om de skiljer sig åt, fungerar alla som underlag för vidare diskussion om hur man uppnår ett skolklimat där både lärare och elever utvecklas och mår bra.

- *Att vara och ha* (Frankrike, 2002) rek fr åk 3
- *Håll mig hårt, låt mig gå* (England, 2007) rek fr åk 5
- *Mellan väggarna* (Frankrike, 2009) rek fr åk 6
- *Vikarien* (Sverige, 2006) rek fr åk 6

Produktionsuppgifter

Originaltitel: The Quiet One

Sverige 2011

Producent: Emelie Wallgren och Ina Holmqvist

Manus: Emelie Wallgren och Ina Holmqvist

Regi: Emelie Wallgren och Ina Holmqvist

Foto: Camilla Skagerström och Ina Holmqvist

Musik: Thomas Jansson

Klippning: Alice Ilmenska och Jesper Svedin

Medverkande: Maryam, Wiktorina, Amelia, Maja, Mustafa

Tekniska uppgifter

Längd: 29 minuter

Språk: finska, grekiska, persiska, polska, svenska

Distribution

FilmCentrum, Box 17099, 104 62 Stockholm, www.filmcentrum.se,
distribution@filmcentrum.se, tel 08-545 275 00

Redaktion

Malena Janson, Film & samhälle, Svenska Filminstitutet, januari 2013